

kan csupán csak az adatok följegyzésére szorítkoznak, a nélkül, hogy a bizonyító tényeket, magukat a rovarokat gyűjtenék, nagyon sok hamis adat is fog följegyeztetni. Frivaldszky ezt a nézetét néhány példával meg is erősíti; szerinte inkább a rovarokat kellene a magyar nemzeti múzeum gyűjteményei számára összeszedni; oly gyűjteményeket őriznek a magy. nemz. múzeumban, a melyeket tudományos vizsgálatainak céljára mindenki használhat és így az ott följegyzett adatok

későbbi időkben is biztos következtetések alapjául szolgálhatnak.

Jablónovský József röviden ismertette a *Thysanopterák* természetrajzát; vázolta külső alaki kifejlődéseket és átalakulásukat. Fali táblákon és mikroszkópi preparátumokon bemutatta a maga megvizsgálta állatokat, még pedig a következő fajokat: *Hoplothrips statices Hal.*, *Heliothrips haemorrhoidalis Bouché.*, *Limothrips denticornis Hal.*, *Chirothrips longipennis Burm.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(8.) *Magyarország időjárása 1892 februárius havában.* A tél ez utolsó hónapja enyhének és tulságosan esősnek, illetve havasnak mondható. Hőmérsékletének menetében 10-ike és 11-ike körül rövid, de intenzív, és 14-ikétől 19-ikéik hosszabb, egyenletesen hideg időszakot lehet megkülönböztetni; a túlnyomó rész pedig jobbra egyformán enyhe volt. Ilyeténképen maga a hőmérsékletnek havi közepe is valamivel magasabb az átlagosnál (Budapesten 11, Árvaváralján 0.8, Szegeden 1.6, Nagyszébenben 2.4 C. fokkal. A budapesti ötnapi közepek a következők:

	1871—91. C.-fokban	1892
Jan. 31.—febr. 4.	—1.5	3.3
Februárius 5—9.	—1.1	1.7
» 10—14.	—1.7	—0.5
» 15—19.	0.1	—3.4
» 20—24.	0.8	3.8
Febr. 25—márcz. 1.	1.3	2.2

Ezek tanúsága szerint csak a 4. pentád maradt a 21 évi középértéken alul, a többi pedig mind meghaladta. A hőmérséklet szélsőségeit vizsgálva, találjuk, hogy a legkisebb, mint a legnagyobb hőfok a rendes értéktől csak keveset tér el; azonban Erdélyben és Dunán túl a havi minimum mintegy 3 fokkal volt melegebb. Árvaváralján 7.8° C. 23-ikán és —21.0° 16-ikán, Selmeczbányán 8.4° 21-ikén és —11.7° 16-ikán, Ungvárt 8.4° 21-ikén és —13.3° 15-ikén, Huszton 8.6° 24-ikén és —18.0° 15-ikén, Nyiregyházán 8.3° 23-ikán és —14.7° 16-ikán, Ó-Gyallán 9.4° 21-ikén és —10.2° 11-ikén, Aradon 12.0° 20-ikán és —8.3° 15-ikén, Pancsován 16.2° 20-ikén és —5.0° 11-ikén, Zágrábban 13.4° 21-ikén és —6.1° 19-ikén, Gyergyó-Szt.-Miklóson 7.2° 18-ikán és —17.6° C. 11-ikén volt a hőmérséklet havi maximuma, illetőleg minimuma.

Februárius csapadékbán rendszerint az esztendő legszegényebb hónapja, ez idén pedig bővelkedett benne. Alapul véve a

20 évi átlagot, nemcsak a csapadéknak összes mennyisége, hanem a csapadékos napok száma is nagy. Árvaváralján 79, Selmeczbányán 96, Budapesten 27, Eperjesen 25, Szegeden 24, Keszthelyt 21 mm-rel esett több, mint a mennyi az átlagos érték. A hónapra nézve igen jellemző a 19-ikétől 27-ikéig tartó száraz idő, midőn a Dráván túli részek kivételével országszerte légköri lecsapódás épenséggel nem, vagy csak elvétve volt észlelhető, ellenben a hónap többi napjain a hó, illetőleg eső igen gyakori volt, úgy hogy a csapadékos napok száma egyes helyeken 17-re rúgott. Tekintélyes csapadékmennyiséget mértek Fuzinén 195, Kvaszoveczen 174, Gospičon 169, Kabola-Polyánán 157, Selmeczbányán 145, Széles-Lonkán 134 mm-t; a Dunán túl és Erdélyben aránylag kevesebbet, így B.-Füreden 34, Győrött 33, Herényen 27, Gyula-Fehérváron 26, Csik-Somlyón 24, Dicső-Szt.-Mártonban 23 mm-t. Alakjára nézve a csapadék hó, eső és nem ritkán havas eső volt. Egi háborút a hó 17-ikén Horvát-Szlavonországban észleltek nagyobb területen.

Nevezetes e hónapnak alacsony légnyomása, mely országszerte körülbelül 6 mm-rel volt kisebb. Az utolsó 2—3 évtized óta csak az 1879-iki februáriusban volt alacsonyabb havi közép. Legkisebb állását érte a barométer 17-ikén és 18-ikán, a mikor, tengerszintre átszámítva, közel esett a 740 milliméterhez.

Az ég borultsága, valamint a levegő nedvességi állapota ez időben előfordulni szokott értékeket megközelíti. Ó-Gyallán a talajhőmérő 0.5 m. mélységben 1.2 C°-ot és 1 m. mélységben 3.4 C°-ot mutatott.

A hónapnak történetét röviden a következőkben foglalhatjuk össze: I. 1-jétől 9-ikéig — midőn a fagyok határa északra visszaszorult és Közép-Európában is általánosan enyhe volt az idő — hazánkban enyhe és helyenként esős-havas időjárás uralko-

dott, melyből mint feltűnően esős a hó 3-ik és 8-ik, illetőleg 9-ik napja válik ki. Első esetben Felső-Itáliából, az utóbbiban Németország felől jött felénk barometrikus depresszió. Ez időszakot eleinte délkeleti, majd 4-ikétől fogva délnyugati légnyomási maximum és az Atlanti-tenger felől érkező minimumok jellemzik. II. 10-ikétől 19-ikéig hidegebb idő viharos északnyugati szelekkel (12-ikén és 13-ikán futógatos fölemelegedéssel) következett be; 10-ikén és 11-ikén ugyanis nyugot felől Közép-Európába hatol a magas nyomás, s vele egyetemben érzékeny hideg és a lecsapódásoknak rövid szűnése állott be; azontúl újra megindult a havazás (havas eső) és mint jelentékeny csapadékos nap 17-ike, illetőleg 18-ika emelkedik ki, midőn hazánk fölött légnyomásbeli depresszió vonult el. Ez időszakot leginkább északnyugat-európai maximum jellemzi. III. 20-ikától 29-ikéig egész Európában enyhe idő volt, s hazánkban száraz és enyhe időjárás éjjeli fagyokkal volt túlnyomóan. Nem tekintve 27-ikét és 28-ikát, mint országszerte esős napot, az egész időn csak a partvidéken volt eső, egyebütt határozottan száraz jelleme volt az időnek. 20-ikán hőemelkedés tapasztalható, a rá következő napokon általános olvadással. 24-ikétől 27-ikéig éjjeli lehülés miatt a hőmérséklet reggel 0° alá süllyedt. Ez utolsó időszak állandósága a légnyomásbeli helyzet állandóságában — keleten volt a maximum, nyugoton a minimum — találja okát.

RÓNA ZSIGMOND.

(9.) *Endlicher István emléke érdekében.*

Jurányi Lajos egyetemi tanár márczius 28-ikán a m. tud. Akadémia összes ülésén a következő indítványt tette: 1849 márczius 28-ikán, esti 6 óra tájban, tehát épen ma és most 43 éve, Endlicher István Lászlónak, a bécsi egyetemen a növénytan tanára s négy hazánkfiának halálával egy fényes csillag tűnt le a tudomány égéről, arról az égről, a melyen a legkisebb álló csillag fényével is világítani nem számosoknak adatik, s mennyivel kevesebbeknek jut osztályrészül az, hogy elsőrangú csillagok, vagy épen tündöklő bolygók fényével fényeskedjenek.

Endlicher Istvánt az utóbbiak közé emelte lángelméje, rendkívüli munkássága és bámulatos sokoldalúsága; munkáinak sokasága, sokfélesége és terjedelme, a bennök nyilatkozó s csodálatra készítő emlékezőtehetség, tudományos alaposág, éles ítélet és széles látókör miatt már kortársainak ítélete szerint is »a tudományos világ leg-ritkább tüneményeinek egyike«. Mint fűvész, legelőször hazája iránt rója le tartozó szeretetének adóját, leírván szülővárosának, Pozsonynak növényzetét, majd a Föld legkülönbözőbb tájain gyűjtött növényeket

vizsgálja s nagyszámú dolgozatokban ismereti, majd hozzáfog legnagyobb és legkiválóbb művének: a »Genera plantarum«-nak kidolgozása- és megírásához, a mely munkájával a növénytani irodalomban naggyá s halhatatlanná tette nevét. E művében, a melynek kidolgozásában csak kevesek segítségét vette igénybe, teljesen új, Unger tanártársával készített morfológiai és anatómiai, részben a növényvilág fejlődési történetét is szem előtt tartó alapon, természetes rokonságuk szerint osztja csoportokra a növényvilág akkor ismert alakjait, s fő érdeme, a mivel elődeit felülmutta, az, hogy ő volt az első, a ki rendszerét egész a részletekig oly módon valósította meg, hogy az összes növény-génuszoknak nemcsak diagnosztikai, hanem általában morfológiai jellemzését és leírását is adta s ezáltal is nélkülözhetelenné tette munkáját. Minden szónál jobban bizonyítja ezt az a körülmény, hogy csakhamar nemcsak a növénygyűjteményeket, de a fűvészkerteket is Endlicher rendszere szerint rendezték be, s többségük napjainkban is így van berendezve. Nagy szelleméről s bámulatos munkaképességéről tesz tanúságot, hogy e roppant terjedelmű munkáját, a melyben hétezerhez közel jár a jellemzett növény-génuszok száma, 32 éves korában kezdte írni és 38 éves korában, tehát rövid hat év alatt be is fejezte.

De nemcsak a fűvészet terén teljesített bűvárkodásával és irodalmi munkásságával kötelezte elismerésre és hálára a tudományos világot; nekünk magyaroknak különösen is okunk van hálásaknak lennünk bűvárkodásáért, a melyet hazájának, Magyarországnak történelme terén kifejtett s a mely munkáiban, mint nagy tudósunk, boldogult Wenzel Gusztáv mondja, legtisztábban tűnik ki Endlicher István hazafiai érzelme. A hazai történet bűvárai tudják, mily becsesek Endlichernek e nembeli dolgozatai és hogy mennyit köszönhet neki hazai történetírásunk.

Vegyük még ezekhez, hogy egyházának irodalmát is gyarapította; hogy a kínai nyelvet autodidaktaként tanulta meg és hogy mégis Európában ő az első, a ki e nyelv grammatikáját megírta, s hozzávéve még más téren kisebb jelentőségű dolgozatait: képet alkothatunk fényes tehetségéről, fáradhatatlan munkásságáról és sokoldalúságáról.

Hirtelen és váratlanul bekövetkezett halála mindenütt fájdalmas meglepetést szült, mindenütt érezték és tudták, hogy a tudománynak egy erős és hatalmas oszlopa dőlt ki. 1849 márczius 31-ikén helyezték a matzleinsdorfi temetőben nyugalomra, s e nagy férfiú ott aludta örök álmát mostanig, a nélkül, hogy sirját valami jelezte volna. Az egyszerű fakereszt, a melyre a boldogult neve volt jegyezve, elpusztult. Elhatározott

dolog lévén, hogy a matzleinsdorfi temetőt megszüntetik és feloszlatják, s mint ez szokásos, felhívást tettek közzé, hogy azok, a kik e temetőben nyugalomra helyezett rokonaik s hozzátartozóik hamvait az új temetőbe át akarják helyezni, azt megtehessek. Endlichernek vérrokonai, tudomásom szerint, már nincsenek, de vannak szellemi javainak örökösei s ezektől méltán és joggal elvárható, hogy földi maradványainak elhelyezéséről gondoskodjanak és hogy az ő iránta tartozó hálának és kegyeletnek külsőleg is jelét adják. E czélból bizottság alakult, a melynek tagjai sorában egész Európa kultúrnépei képviselve vannak. E bizottság felhívást tett közzé, hogy az érdekelt körökben gyűjtést rendezzenek a végből, hogy Endlicher tetemeinek átszállítása lehetséges legyen s hogy a nagy férfitűző méltó, egyszerű síremlék jelezhesse sírját.

Azt hiszem, T. Akadémia, hogy a mikor a tudományos világ egy nagy tudós iránt rója le tartozó háláját, a ki hazánkfia volt, a ki mindig büszkén vallotta magát magyarnak, a ki nemcsak a tudománynak általában, de hazai tudományosságunknak is annyi és oly kitünő szolgálatot tett, hogy, mondom, akkor a M. T. Akadémia nem maradhat e mozgalomnak közönyös nézője; érzem, sőt meg vagyok győződve, hogy a T. Akadémia jelenlevő tagjai velem együtt érzik és tudják, hogy e mozgalomban élénk és tevékeny részt kell vennünk.

Ebből kifolyólag bátorodom a T. Akadémiának indítványomat tisztelettel előterjeszteni:

1. méltóztassék megengedni, hogy Endlicher István tetemeinek átszállítása s hozzá méltó síremlék felállítása költségeinek fedezése végett az Akadémia tagjai körében gyűjtő-ívet köröztessünk;

2. igen kívánatos lévén, hogy elismerésünknek és hálánknak a hazában is látható jele legyen: kérem a T. Akadémiát, találjon módot, hogy Endlichernek arcképe a történelmi képcsarnok számára lefestessék s ott elhelyeztessék.*

* Az indítványt az Akadémia általános helyesléssel elfogadta s elhatározta, hogy azt a Kir. M. Természettudományi Társulattal és a M. Történelmi Társulattal is közli, a gyűjtésekre szélesebb körökben is alkalmat akarván adni.

SZERK.

(10.) *A kincsvágyó csóka takarékosága.*

Deés egyik derék asztalosmesterének, Gábre János uramnak egy igen okos »Jancsi« nevezetű csókája volt, a melyet kis korától kezdve tartott házában. A csóka nagyon megszelídült, de egyúttal a csillogó vagy kisebb tárgyak iránti természetes hajlama is úgy kifejlődött, hogy folyton vigyázni kellett minden apróságára, a mi a ház körül volt. Különösen a műhelyben dolgozó asztalos-legények bosszankodtak sokat az alkalmatlankodó Jancsira, mert alig fordultak el munkájuktól, rögtön eltűnt a plajbászuk vagy a szögük, a mivel épen dolgoztak. De Jancsi rendszeren a szomszédba is el látogatott, honnan gyakran gazdag zsákmánnyal tért vissza, és a mit ő egyszer megkaparított, azt el is tette úgy, hogy soha többé meg nem került. Bámultak is, hogy hova dughatja el Jancsi mindazt, a mit összegyűjtöget; keresték is rejtekét az inasok, de hasztalan, míg azután egyszer a véletlen fel nem derített mindent.

Az asztalosmester ugyanis mult év tavaszán új műhelybe költözött, s midőn a száraz deszkákkal megrakott padlás kiürítéséhez fogtak a fiuk és legények, ráakadtak egyik poros szögletben, a deszkaszálak közti üregben, Jancsi takarékpénztárára. És valóban annak is volna mondható, mert a csóka rejtekhelyén roppant sok kisebb-nagyobb szöveget, fakanalat, vastag asztalosplajbászt, srótot, 7 drb. »zollstock«-ot és mindenféle aprópénzt találtak, mint a mit Jancsi oda az alatt a 10 év alatt szállított, míg azon az udvaron élt. Az aprópénz közt volt 10 és 20 krajczáros, de legtöbb volt mégis 4 és 1 krajczáros, összesen, nem kevesebb, mint közel 28 frtnyi summa, a mit Gábre uram nagylelkűen a fiuk közt osztott szét, a kik a legközelebbi vasárnap, szerencsésen el is mulatták a talált pénzt. Hanem a kincsvágyó takarékos csókának még az udvaron, a kerítés mellett is volt pénze, a miben azonban már nem sokáig gyönyörködhetett, mert az utóbbi három évben, láb-fájós, köszvényes lett és kincstára felfedezése után (talán búbanatában) rövid idő múlva meg is halt.

Én e jellemző adalékot a Gábre úrnál sokáig dolgozó Filótás Kálmán asztalos-segéd ismerősömtől jegeztem le; ki szemtanuja volt és tanuságot is tesz a fentebb elmondottak valóságáról. VERESS ENDRE.

KÉRDÉSEK.

(11.) Egy még nem párosodott rucza belsejében a mellékelt, kis ruczához hasonló képződményt találták, mely a rucza mellcsontjához volt növe. Mi lehet ez a tollas képződmény? SCH. M.

(12.) Az itt küldött fa-alakú vasdarabot a szabadban oly helyen találták, mely semmi-

nemű következtetést nem enged a keletkezésére. Az eddig hallott vaskohászati vélemények oly különbözők, hogy kérnünk kell a t. Társulatot, szíveskedjék keletkezéséről szakvéleményt mondani. R. A.

(13.) Udvaromra évekkal ezelőtt két különböző fajú szilvacsemétét ültettem, me-

lyek egyenlőtlenül fejlődtek. Ezt eleinte tisztán a fajnak tulajdonítottam; de midőn elég bő virágzás után az egyiknek (ú. n. magvaváló korai) előbb csak a virágja, később ágai is száradni kezdtek, közelebből vizsgáltam meg a fácskát, és a mint a mellékelt ágacskákra is látszik, gyűrűs kidudorodásokat vettem rajta észre, a melyeket nagytóval megfigyelve, bennök apró, leveleszekhez hasonló, állatkákat találtam. Mik ezek, és milyen módon lehet őket kiirtani?

M. I.

(14.) Egy körtefám mellékelt kis ágán abnormitásnak látszó vastagodás mutatkozik; vajjon a körtefa saját rendes növekedése-e az, avagy szintén valami élődsi észke?

M. I.

(15.) Gazdák azon vitakoztak, hogy nagyobb mennyiségű széna, vagy egyéb nedvesen kazalba rakott takarmányfélék a bennök kifejlődő hő miatt maguktól is kigyúlnak és elégnék; más részök tagadja ez állítást és azt mondja, hogy az ilyen takarmányeműek csak akkor gyúlnak ki, ha véletlenül, vagy rosszakaratból meggyújtják. Kinek van igaza?

H. H.

(16.) Nehány év előtt a jó meleg nyár alkalmas volt a rovarok tenyészetére. A nagyon elszaporodott körisbogarak meglepték az udvaromon lévő fagyal bokrokat s rettenetes bűzt árasztottak; hogy ettől megszabaduljak, földig levágattam a bokrokat, mert másképp nem lehetett menekülni. Mennyire meglepette, midőn kertembe lépve, a csak imént teljes lombozatú bignoniákat lombjától megfosztva s a még megmaradt ép leveleket hullóban találtam; tapasztalnom kellett, hogy a levél, a melyre a körisbogár szállt, levállott a nélkül, hogy sértve lett volna. S ez más éven is ismétlődött. Kérdés, tapasztalta-e ezt más is s mi lehet az oka?

K. K.

(17.) Milyen magasra szabad bizonyos vastagságú, pl. 50 cm. vastag falat építeni, hogy a hazánkban előfordulni szokott legnagyobb szél el ne döntse? Nem jönne persze számításba kivételes ritkaság vagyis elemi csapásként előforduló kis területre szorító forgószél és az egyes vidékeken bizonyos irányból várható helyi szél, pl. bóra. Ezek kizárásával is három részre osztlik kérdésem:

1. Milyen nyomással van a hazánk területén 20—25 év óta észlelt legnagyobb szél 1 négyszögméter merőlegesen álló falra?

2. Van-e kapcsolat a szél ereje és iránya közt olyan értelemben, hogy pl. a déli szél ereje legfeljebb 8 fok, a nyugotie legfeljebb 9 és csak az északié 10 fok?

3. Bizonyos-e az a tétel, hogy a szél hatása az ellentálló felület nagyságával egyszerű egyenes arányban áll: vagy talán a rugalmas testek mozgásának törvényeivel

jobban összehangzik valamely más számítási mód, mely az ellentálló felület alakját és kisebb vagy nagyobb terjedelmét is tekintetbe veszi?

H. A.

(18.) Van-e a vastartalom a talajban hatással a filloxéra terjedésére? a hol a talaj vasban szegény, nem terjed-e gyorsabban, mint ellenkező esetben?

G. M.

(19.) Mi okozza, hogy a padláson kifeszített kötél szárított fehérneműeknek a kötélnek fekvő részök (a kötélről, különösen nedves időben) megsárgul? Mikép lehet ennek elejét venni?

K. C.

(20.) Mit kell érteni »eszményi, azaz a Boyle-Gay-Lussac-féle törvénynek hódoló gáz«, és mit »kétatómos gáz« néven?

W. Zs.

(21.) Miféle kapcsolat van valamely álló csillag hősugárzása, sugárzási hőmérséklete és fényének színe között?

W. Zs.

(22.) Azért változott-e Sirius egykor vörös színe kékes-fehérre, mert anyaga sűrűbbé vált, és így növekedett a nyomással hőmérséklete is?

W. Zs.

(23.) Szakszerű felvilágosítást kérek az iránt, vajjon mi oka annak, hogy a pesti parton nagyobb tömegekben vonul le a jég a Dunán mint a budai parton? Tudtommal a kanyarulat a Margithíd és vasúti híd között oly csekély, hogy ez magában alig lehet az egyedüli ok. Talán a medernek egyenlőtlen mélysége is megítélés alá esik?

S. K.

(24.) Februárius 6-ikán a Magyar Mérnök- és Építész-egyletben Heuffel S. a vízgázról tartott felolvasást, mint fűtő-világító szerről. Beteljesednek hát Madách szavai: »Fűtőszerrül a víz kínálkozik, ez oxidált legtűztartóbb elem!« Kérnék a Közlöny útján rövid felvilágosítást, hogy mily arányban van a vízgáz előállítására felhasznált tüzelőanyag, illetőleg hő mennyisége a termelt vízgáz elégetésével előállítható hő mennyiségével? Azt hiszem, a kettő közül az utóbbi lesz a kisebb mennyiség és érték.

S. J.

(25.) Az »Egyetértés« f. évi 45. számában »Az elektromosság hatása a borra« czímen Fraser-nek Kaliforniában tett kísérleteiről hoz egy rövid tudósítást. Bátorokodom kérdeni, miben áll voltaképpen a bornak elektromossággal való kezelése? — mely eljárás követendő s mily erősségűnek kell az áramnak lennie, hogy hatása a boron észrevehető legyen.

O. Gy.

(26.) A fényképészettel privátim nagy érdeklél foglalkozom, és érdekel minden újdonság, mely e téren előfordul. A napokban hozzám jött a helybeli fényképész, azzal a kérdéssel, nem ismerem-e a Copal-fényképeket? melyek állítólag üvegpozitívek s át- eső fényben a természetes színekben ad-

ják a képet. Bátorkodom tehát kérdezni, csakugyan vannak-e már ilyen képek, s mi-ben áll előállításuk? H. K.

(27.) Mely szabad szemmel látható üstökösök térnek vissza e században s a jövő század elején? Hihető-e, hogy Biela üstökösé hullócsillagrajjá bomlott fel? A. P.

(28.) Hazánk melyik csillagvizsgálóján vannak a legtökéletesebb és a mai követelményeknek leginkább megfelelő műszerek? A. P.

(29.) Szíveskedjenek a »Vohwinkel«-féle elem szerkezetéről, valamint arról felvilágosítani, hogy mivel töltendő, meddig ad állandó és milyen erős áramot. H. J.

(30.) Vajjon a telefonnak igen ideges (fogékony) egyén részéről való gyakori használata lehet-e idővel káros hatással idegrendszerére, különösen ha a telefon ugyanazon helyiségben (szobában) van, a hol az illető egyén tartózkodik? C. G.

(31.) Valahol egyszer olvastam, hogy naprendszerünkben vannak némely oly főleg mozgási s tán egyéb másféle tűnemények is, melyeket a Kopernikus-rendszere megfejtés nélkül hagy. Igaz-e ez, s ha igaz, melyek ezen mozgások vagy egyéb tűnemények, s mikép magyarázza azokat a mai tudomány? M. I.

(32.) A »Kertészeti Lapok« ez évi februárius füzete egyik közleményének címében ez a szó van: »ámpolna«. A német »Ampel«, »Ampelpflanze« kifejezésére használja a szerző, a mely kifejezést a lapfelügyelőbizottság hosszabb vita után jónak fogadott el. Kérem a tisztelt szerkesztőset, szíveskedjék ez ügyben véleményt adni, annál is inkább, mert a kertészeti műszak helyes megállapítása napirenden van. SCH. K.

(33.) Meghallható-e két telegráfállomás között a telegráfróton vagy oszlopon az elektromos áramnak meg-megszakítása és megindulása telegráfálás közben. V. G.

FELELETEK.

(11.) A ruczában talált sajtáságos képződmény, mely, a beküldő úr szerint, a leölt rucza mellcsontjának belsejéhez volt növe, jól elcsontosodott vázát tekintve, eltorzult szárnyhoz hasonlított. Az egész képződmény nagyon zsíros bürrel van fedve, a mely 2—10 cm. hosszúságú, sűrűn álló, sarlóalakúlag hajlott tollakat visel. Ezek a tollak egészen olyanok, mint a rendes tollak a fejlődésnek azon a szakán, mikor még a tollvitorla nincsen szétbomolva, hanem a toll tengelyére van pödörve, de különben már a vitorla lemezei is jól megkülönböztethetők. Az egész képződmény azok közé a rejtélyes eredetű álképződmények közé tartozik, a melyeket *tollas álképződményeknek* neveznek, s a melyek Gurlt szerint a ludak, ruczák és egyéb baromfi petefészék, mell- és hasüregében néha-néha fejlődnek. Igen valószínű, hogy az eltorzult és összezugorodott szárnyhoz hasonló képződmény hártvány tömlőbe volt zárva; az irodalomban följegyzett esetek legalább ezt engedik föl-tételeznünk. E. G.

(12.) A megvizsgálásra küldött vasdarab sajtáságos módon keletkezett. Valamikor közönséges vasrúd volt, mely valószínűleg hónapon át oxidáló lánggal érintkezett (talán valamely kohó belsejében). Ez úton a vas teljesen átalakult és pedig külsőleg, 6—8 mm.-ig, tiszta kristályos vasoxidá (haematit), a belső magja pedig vasoxid-oxidullá (magnetit) változott. Ez utóbbinak fajsúlya 4.89; karcza fekete, a külső kéreg karcza pedig vörös. Az oxigénfelvétel következtében a vas felduzzadt és helyenként megrepedt. WARTHA.

(13.) A szilvaágacsokakon található dudorodások bizonyos atkáktól, t. i. valamely *Phytoptus*-fajtól származnak. Kérdés azonban, hogy vajjon csakugyan ezek miatt indultak-e az illető szilvafacemete ágai száradásnak. Mindenesetre czélszerű lesz a meg-támadott ágakat lenyესni és elégetni.

DR. H. G.

(14.) A beküldött »abnormisan vastagodott ágak« nagyon hasonlítanak a gyümölcsfákon, különösen a körte- s almafán előforduló s a kertészeknél »gyümölcs-fészek«-nek nevezett duzzadásokhoz, a melyek a gyümölcsstermő rövid ágaknak lassú növekedésük miatt jönnek létre. Ezek belsejében azonban a kéreg, hánacs s a fa jól ki van fejlődve, illetőleg a tenyész-évszak végéig »megérnek«, a mint mondani szokták. A beküldöttekben pedig a kéreg, de az egyikben a fa is üreges, szakadozott. Gombát egyikben sem találtam, s így az abnormitást más okoknak kell tulajdonítani. Lehetséges, hogy buja tenyészés miatt az edénynyalábok nagyobb rendellenes fejlődése okozta a duzzadást, illetőleg a duzzadás megérését. De nem lehetetlen, hogy a gyümölcsfészek valamely külső ok miatt nem érhetett meg, nevezetesen sok esetben a gyümölcsfészek csúcán álló kocsányokat szúrja meg valamely rovar, minek következtében a kocsány ideje korán elhal, s a tápláló anyagok a rövid ágban megtorlódnak, hirtelen duzzadást okozva, minek a kéreg belsejében való repedések a következményei. A baj okait tehát a helyszínen való figyelmes vizsgálat deríthetné csak ki. M.-D. S.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1892 MÁRCZIUS HÓNAPBAN.

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban				A hőmérséklet C°		Párányomás milliméterben				Nedvesség százalékokban			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	maxi- muma	mini- muma	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép
1	742.6	741.9	742.4	742.3	1.6	7.3	1.3	3.4	7.4	0.7	4.6	4.7	4.4	4.6	89	62	87	79
2	42.4	42.5	43.8	42.9	-3.4	-1.4	-2.7	-2.5	1.4	-3.7	3.2	3.4	3.6	3.4	91	82	96	90
3	44.8	45.6	45.0	45.1	-5.8	-3.0	-3.4	-4.1	-2.1	-5.8	2.7	2.8	2.8	2.8	93	76	80	83
4	43.5	43.5	44.5	43.8	-6.4	-3.9	-4.6	-5.0	-2.9	-6.7	2.5	2.6	2.7	2.6	90	75	84	83
5	44.7	45.3	46.5	45.5	-5.4	-1.9	-3.3	-3.5	-1.6	-5.8	2.6	2.8	3.1	2.8	85	72	87	81
6	47.4	47.5	47.3	47.4	-7.5	-3.0	-5.4	-5.3	-2.1	-8.2	2.0	2.7	2.1	2.3	81	74	71	75
7	47.4	45.7	44.7	45.9	-10.7	-2.7	-8.0	-7.1	-2.3	-10.3	1.8	2.8	2.0	2.2	94	74	83	84
8	43.9	44.7	46.3	45.0	-11.1	-1.2	-4.5	-5.6	-0.9	-11.1	1.7	3.0	2.6	2.4	89	73	79	80
9	46.8	46.5	44.9	46.1	-9.8	-0.8	-3.4	-4.7	-0.3	-9.8	1.9	3.3	3.1	2.8	91	75	87	84
10	41.1	38.5	37.7	39.1	-2.6	0.4	1.1	-0.4	1.5	-4.3	3.0	4.1	4.7	3.9	79	87	94	87
11	31.0	33.3	35.1	33.1	1.0	2.7	0.3	1.3	3.1	0.0	4.8	4.3	4.6	4.6	98	77	98	91
12	39.0	40.3	39.7	39.7	-0.4	0.6	-0.6	-1.3	0.9	-4.9	3.1	4.2	4.4	3.9	91	87	100	93
13	43.7	44.7	43.4	43.9	-5.3	-1.6	-0.5	-2.5	0.1	-5.3	2.3	4.8	4.3	4.0	96	94	98	96
14	42.0	40.8	39.3	40.7	2.2	7.3	6.1	5.2	8.5	-0.5	6.9	6.8	6.9	6.9	99	89	99	96
15	38.0	42.0	43.8	41.3	4.4	2.0	1.2	2.5	6.1	1.0	6.2	4.7	4.1	5.0	100	89	82	90
16	44.1	45.5	47.4	45.7	0.8	4.9	3.0	2.9	5.1	0.5	4.1	4.6	5.1	4.6	85	70	90	82
17	50.2	51.5	53.3	51.7	2.6	8.2	5.0	5.3	8.6	2.3	4.7	4.8	4.8	4.8	84	60	74	73
18	54.3	55.1	56.3	55.2	2.5	8.2	3.9	4.9	9.0	2.3	4.7	4.8	4.9	4.1	84	60	48	64
19	56.9	56.4	57.2	56.8	1.0	6.0	3.2	3.4	6.7	0.3	2.8	3.5	3.4	3.2	57	50	59	55
20	58.7	59.6	60.3	59.5	1.7	9.8	2.9	4.8	10.3	1.1	3.2	2.5	3.3	3.0	62	28	59	50
21	60.7	59.6	57.9	59.4	2.0	11.0	6.6	6.5	12.2	1.0	3.2	2.6	3.6	3.1	61	27	50	46
22	57.4	55.6	54.2	55.7	1.1	12.8	6.0	6.6	13.9	0.9	3.9	5.4	5.2	4.8	79	49	75	68
23	51.3	48.7	48.4	49.5	2.1	14.4	8.1	8.2	14.8	1.8	4.8	4.6	5.0	4.8	89	38	62	63
24	50.7	51.5	51.9	51.4	1.4	8.2	3.7	4.4	9.4	1.0	3.8	3.5	3.8	3.7	74	43	64	60
25	52.2	51.3	50.9	51.5	3.4	14.0	6.8	8.1	15.4	1.5	4.3	4.4	5.0	4.6	73	37	68	59
26	50.8	48.4	48.4	49.2	1.2	17.6	12.9	10.6	18.3	0.8	4.7	3.7	5.2	4.5	94	25	47	55
27	48.9	48.1	48.0	48.3	7.8	17.2	12.8	12.6	18.6	6.1	5.8	6.9	7.2	6.6	73	47	66	62
28	46.6	44.8	43.7	45.0	9.2	19.1	14.4	14.2	19.9	8.9	7.4	8.1	7.5	7.7	86	50	61	66
29	42.5	42.3	43.1	42.6	10.7	19.8	12.6	14.4	20.6	8.6	7.1	5.6	6.5	6.4	73	33	60	55
30	46.2	48.7	51.9	48.9	10.9	14.9	7.0	10.9	15.2	7.0	6.5	5.3	3.7	5.2	68	42	49	53
31	55.0	56.0	56.5	55.8	5.5	13.0	7.4	8.6	14.3	5.2	4.3	2.4	4.2	3.6	64	21	55	47
Átlag	47.3	47.3	47.6	47.4	0.0	6.4	2.9	3.1	7.4	-0.8	4.0	4.2	4.3	4.2	83	60	75	73

Az e táblázatban közölt hőmérsékleti adatok az alsó állomás 1.4 m. magasságban elhelyezett műszereire vonatkoznak.

A régi állomás (a hőmérő gömbje 4.9 m. a föld színe fölött) adatai 1892. márczius hónap a következők:

A hőmérséklet közepe 7h-kor 0.4 C°, 2h-kor 6.7 C°, 9h-kor 3.2 C°; havi közép 3.4 C°. — A hőmérséklet maximuma 20.3 C° 29-én d. u. 2h. — A hőmérséklet minimuma -11.3 C° 8-án r. 7h. — A párányomás havi közepe 4.1 mm. — A relatív nedvesség havi közepe 70%. — A hőmérséklet napi maximumainak közepe 7.8 C°. — A hőmérséklet napi minimumainak közepe -1.3 C°. — A hőmérséklet abszolút szélsőségei: 21.2 C° 29-én, és -12.4 C° 8-án.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1892 MÁRCZIUS HÓNAPBAN.

B.

Nap	Szélirányok és szél erő			Közép szél-erősség	Felhőzet				Ozon		Elpárolgás mm.	Csapadék 24 óra alatt mm.	J e g y z e t	
	7h reggel	2h d. u.	9h este		7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	éjjel	napp.				
1	—	W ¹	E ²	1·0	10	7	10	9·0	1	0	0·6	1·7	*	éjjel és reggel felé havazott.
2	NE ²	N ²	NE ¹	1·7	10*	10*	10*	10·0	0	1	0·6	3·5	*	egész nap és éjjel.
3	N ²	N ²	N ¹	2·0	10*	3	10	7·7	8	3	0·1	5·3	*	d. e. 11h-ig és éjjel.
4	W ²	W ²	W ¹	2·3	10*	8	10	9·3	10	10	0·4	ny.	*	regg. 7h és 8h közt.
5	W ²	NW ²	SW ¹	2·0	10*	9	10	9·7	8	3	0·5	0·5	*	regg. 7h—11h-ig és éjjel.
6	W ¹	NW ¹	NW ¹	1·0	10	3	0	4·3	7	4	0·5			
7	W ¹	S ¹	W ¹	1·0	10	1	0	3·7	7	5	0·2			
8	W ¹	SW ²	SW ²	1·7	0	7	0	2·3	9	7	0·4			
9	SW ¹	SE ²	E ²	1·7	0	3	0	1·0	2	2	0·2			
10	NE ²	NE ²	SE ¹	1·7	10	10*	10	10·0	0	0	0·3	10·1	*●	d. e. havazott; éjjel havas eső.
11	E ²	SW ⁴	S ¹	2·3	10*	5	10*	8·3	0	8	0·2	13·1	*●	regg. 10h-ig havas eső; este 8h-tól sűrű *.
12	NW ¹	N ¹	—	0·7	10	10	10*	10·0	9	8	0·2	11·5	*	d. e. gyenge *; d. u. 5h-tól sűrű *.
13	—	SE ¹	N ¹	0·7	0	10	10*	6·7	10	3	0·4	5·6	*●	este 7h-tól * éjjelig; utána ●.
14	N ¹	N ²	E ¹	1·3	10	8	3	7·0	0	0	0·1	2·7	●	éjjel esett.
15	—	W ²	W ²	4·3	10●	10*	8	9·3	0	10	1·0	2·0	*●	regg. és d. e. gyenge ●; d. u. 2h *●.
16	W ²	W ²	NE ¹	2·7	7	9	10	8·7	10	4	0·7	ny.	*	este 9h után eső nyoma.
17	W ¹	NW ²	NW ²	2·3	10	8	0	6·0	1	8	0·9			
18	W ²	E ²	N ⁴	3·0	0	2	0	0·7	7	1	1·7			
19	N ²	NE ⁴	NE ⁴	3·3	5	7	2	4·7	0	0	2·6			
20	N ¹	NE ⁴	N ¹	2·0	3	2	0	1·7	0	0	2·6			
21	N ¹	N ²	W ²	1·7	0	0	5	1·7	1	1	2·1			
22	—	NE ¹	W ¹	0·7	0	0	0	0·0	0	0	1·4			
23	—	W ⁴	NW ²	2·3	0	1	1	0·7	0	5	2·5			
24	W ⁴	W ²	SW ¹	2·7	1	4	0	1·7	8	8	2·7			
25	—	W ²	W ¹	1·0	0	0	0	0·0	1	7	2·6			
26	—	SE ⁴	S ²	2·3	0	3	5	2·7	0	3	2·5			
27	S ¹	SW ²	SW ¹	1·3	8	3	1	4·0	2	6	2·7			
28	E ¹	S ²	S ⁴	2·7	8	4	2	4·7	0	5	2·7			
29	SE ¹	S ²	W ²	1·7	6	0	1	2·3	2	2	3·5			
30	N ¹	N ²	N ²	2·3	8	7	10	8·3	0	1	4·1	ny.	●	este 7h-kor eső nyoma.
31	NW ¹	N ²	SW ²	1·7	9	1	0	3·3	2	2	3·7			
Össz.	1·3	2·5	1·9	1·9	6·0	5·0	4·5	5·2	3·4	3·8	1·44	56·0		

A csapadékos napok száma: 10; a viharos napok száma: 1; a napfény tartama: 150·5 óra.

Az egyes elemek szélső értékei (maximum és minimum) k ö v é r betűkkel vannak szedve.

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW Szélcsend.

18 9 6 5 7 9 23 8 8

Jelek magyarázata: köd ☼, eső ●, hó ✱, jégeső ▲, dara △, égi háború ☄, villogás ✧, ónos eső ☉, harmat ☁, dér ☇, ny = csapadék nyoma, N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.